

УДК 338.357

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В.І. Захарченко, д.е.н., професор

Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна

Захарченко В.І. Інноваційна діяльність підприємств кримінально-виконавчої системи України як основи вдосконалення їх ресурсного потенціалу.

У статті наведено оцінку інноваційної діяльності та інноваційного потенціалу підприємств кримінально-виконавчої системи України. Наведено чинники розвитку інноваційного потенціалу підприємства, які діють в його межах (внутрішні) та ті, що діють поза підприємством (зовнішні). Наведено прийоми оцінки інноваційного потенціалу підприємства: порівняльний, статистичний, елімінаційний та метод експертних оцінок. Запропоновано застосування реінжинірингу, який дасть можливість підприємствам кримінально-виконавчої системи сформувати політику спрямовану на розвиток і модернізацію діючого виробництва.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище, моніторинг, оцінка інноваційного потенціалу

Захарченко В.И. Инновационная деятельность предприятий уголовно-исполнительной системы Украины как основа усовершенствования их ресурсного потенциала.

В статье приведена оценка инновационной деятельности и инновационного потенциала предприятий уголовно-исполнительной системы Украины. Приведены факторы развития инновационного потенциала предприятия, которые действуют в его пределах (внутренние), и те, которые действуют вне предприятия (внешние). Наведены приемы оценки инновационного потенциала: сравнения, статистический, элиминационный и метод экспертных оценок. Предложено применение реинжиниринга, который даст возможность предприятиям уголовно-исполнительной системы сформулировать политику направленную на развитие и модернизацию действующего производства.

Ключевые слова: инновация, инновационная политика, внутренняя среда, внешняя среда, мониторинг, оценка инновационного потенциала.

Zakharchenko V.I. Innovation activity of enterprises of the penitentiary system of Ukraine as fundamentals improve their resource potential.

The article provides an assessment of innovation and innovative capacity of enterprises of the penitentiary system of Ukraine. An innovative potential factors of enterprises operating within it (internal) and those who are now outside (external). An evaluation methods of enterprise innovation potential comparative, statistical, and elimination method of expert evaluations. Application of reengineering that will enable enterprises of the penitentiary system to form a policy aimed at the development and modernization of existing production.

Keywords: innovation, innovation potential, internal environment, external environment, monitoring, evaluation of innovative potential

Фактори розвитку інноваційного потенціалу мають визначальний вплив на інноваційну діяльність як окремого підприємства, так і національної економіки в цілому. Процеси ринкової трансформації проходять тільки через інноваційні технологічні зміни, бо капітал, який нагромадився у кризовій фазі надвиробництва, не можна ефективно використовувати в старій технологічній структурі [1]. В Україні недоліком інноваційної політики є її спрямованість на управління «процесом», а не кінцеві результати технологічних змін. Тому ця ідеологія не може сприяти інноваційний процес, як головний чинник економічного розвитку. Це є наслідком відокремлення держави від економіки і, її неспроможності розробити таку інноваційну політику, яка б стала основою структурних змін.

Державна інноваційна політика є важливим фактором виведення економіки України з кризи і забезпечення її динамічного зростання [1]. Стратегічною метою державної інноваційної політики повинна стати орієнтація виробництва на створення і застосування принципово нових комплексних технологічних систем. Тому для державного управління пріоритетними можуть стати заходи, які сприяють розвитку інноваційних якостей суспільства та забезпечення технологічного динамізму країни.

Реалізація державою політики підтримки виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи України передбачає наявність науково обґрунтованої стратегії розвитку виробничого комплексу. Активізуючим фактором у цьому процесі стала затверджена Указом Президента України «Концепція державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України до 2017 року», яка визначила необхідність підвищення економічної та соціальної ефективності функціонування кримінально-виконавчої системи в цілому і її виробничого комплексу зокрема. У зв'язку з цим вивчення питань оцінки інноваційної діяльності органів і установ, які виконують кримінальні покарання, є на сьогодні актуальним.

Вектор реформування вітчизняної пенітенціарної системи визначений прагненням України до вступу співдружності європейських держав, що вимагає неухильного дотримання міжнародних

законодавчих актів щодо виконання кримінальних покарань та дотримання прав людини в пенітенціарних установах. Реалізація означених зобов'язань передбачає здійснення комплексу інноваційних заходів, в тому числі і правового і організаційного характеру

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблемам інноваційної діяльності присвячені дослідження відомих закордонних вітчизняних вчених-економістів Б. Твісс [2], Ф. Ніксон [3], Б. Санто [4], Й. Шумпетер [5], В. Верба [6], І. Новікова [6], А. Гриньов [7], С. Ілляшенко [8], Є. Лапін [9], Ю. Осіпов [10], Р. Фатхутдінов [11], В. Микитюк [12] та багато інших. Проте залишаються поза увагою вчених, питання інноваційної діяльності органів та установ кримінально-виконавчої системи України.

Метою статті є дослідження інноваційної діяльності підприємств виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи України, як основи вдосконалення їх ресурсного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження

Проблема оцінки ефективності інноваційної діяльності співвідноситься з загальними проблемами ефективності різних галузей життєдіяльності держави і суспільства, не виключенням є і кримінально-виконавча система України. Значення інноваційної діяльності для пенітенціарної практики обумовлена наступними характеристиками. По-перше, пенітенціарна діяльність зв'язує розроблені науковцями заходи щодо вдосконалення функціонування кримінально-виконавчої системи з їх практичною реалізацією, що дозволяє покращити використання інноваційних ресурсів відомих навчальних закладів і науково-дослідного інституту в процесі реформування Державної кримінально-виконавчої служби України. По-друге, викликає зацікавленість використання методичного інструментарію інноваційної діяльності з метою зниження ризику в ході впровадження новацій в управління органами та установами кримінально-виконавчої системи, а саме: ризиків ускладнення оперативної ситуації, порушення законів, непередбачуваних витрат тощо. По-третє, застосовуючи методи: аналогій, експертно-аналітичний, структурування цілей та моделювання до аналізу і оцінки ефективності господарської діяльності державних підприємств установ виконання покарань дозволяє визначити ефективність впровадження інноваційних процесів у виробничому комплексі.

Різні вчені по-різному трактують поняття «інновація» в залежності від об'єкту і предмету свого дослідження. Наприклад, Б. Твісс визначає інновацією як процес, в якому винахід чи ідея набуває економічного змісту [2]. Ф. Ніксон вважає, що інновація – сукупність технічних, виробничих і комерційних заходів, які призводять до появи на ринку нових, покращених процесів і обладнання [3]. На думку Б. Санто, інновація – це такий суспільно-техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів

призводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, а тоді коли інновація орієнтована на економічну вигоду, прибуток, її поява на ринку може принести додатковий дохід [4]. Й. Шумпетер трактує інновацію як нову науково-організаційну комбінацію виробничих факторів, яка мотивована підприємницьким духом. Він виділяв п'ять типів змін: використання нової техніки, технологічних процесів чи нового ринкового забезпечення виробництва; випуск продукції з новими властивостями; використання нової сировини; зміни в організації виробництва і його матеріально-технічного забезпечення; поява нових ринків збуту [5]. Ці положення Й. Шумпетер сформулював ще в 1911 році, а пізніше в 1930-му році він ввів поняття інновація, трактуючи його як зміна з метою впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості.

Однак поняття «інновація» і «нововведення» пов'язані не тільки з техніко-технологічними змінами. Й. Шумпетер досліджував це поняття в широкому соціальному контексті. Він трактував нововведення як важливий інструмент динамічного перетворення суспільства, вважаючи, що техніко-технологічні зміни неодмінно приводять до певних економічних наслідків, і сприяючи боротьбі за ринки збуту, змінюють конкурентне середовище і тим самим сприяють суспільному розвитку.

Інноваційна діяльність – це діяльність по впровадженню нових форм і методів роботи в органах і установах виконання покарань Державної кримінально-виконавчої служби України. Для державних підприємств виробничого комплексу – це діяльність спрямована на пошук і реалізацію інновацій з метою розширення асортименту, підвищення якості продукції, вдосконалення технології і організації виробництва. Вона вбирає в себе все найкраще, що відбувалося в діяльності органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України в минулому. Це дозволяє на основі систематизації раніше прийнятих рішень, вдосконалити не тільки завдання, які стоять перед кримінально-виконавчою системою, але і всі нововведення, як необхідно запровадити в ході її реформування.

Інноваційна діяльність передбачає комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, які в своїй сукупності приводять до нововведень. Перед ініціаторами нововведень постає проблема, яким шляхом провести необхідні зміни в організації, як привести їх у відповідність до змін зовнішнього середовища і в той же час уникнути ризику зникнення з ринку.

Найбільш ефективним може здатися революційний шлях або швидкий демонтаж наявної системи цілей та структури управління організацією. Але це дуже ризиковий крок, і він не може бути запроваджений в кримінально-виконавчій системі.

Це пов'язано з дезорганізацією і утворенням хаосу в раніше контрольованій сфері діяльності. І потрібно багато зусиль, щоб встановити керуваність даної організації.

Інший шлях – поступові, «покрокові» зміни. Цей шлях, здавалося б, не ризиковий і повинен забезпечити позитивний ефект нововведень. Але теорія систем (а установи виконання покарань є системними об'єктами і функціонують за законами теорії систем) встановила, що «покрокові» зміни досить швидко «приручаються» старою системою і практично не дають ефекту [6]. Відповідно, системний об'єкт повинен змінюватися також системно, тобто у випадку докорінної переорієнтації в діяльності організації в ній повинні проводитись глибокі системні зміни. Інноваційна діяльність в Державній кримінально-виконавчій службі України здійснюється в двох напрямках. По-перше, це науково – дослідна діяльність і використання її результатів при виконанні поставлених перед кримінально-виконавчою системою завдань. Цим напрямком інноваційної діяльності займається Інститут кримінально-виконавчої системи і інші відомчі навчальні заклади. По-друге, це виявлення, вивчення і використання передового досвіду одних підрозділів в діяльність других. Виходячи з цього інноваційна діяльність в кримінально-виконавчій системі передбачає науково-дослідну роботу наукових організацій, а також виявлення і вивчення передового досвіду в діяльності одних структурних підрозділів і запровадження його в інші структурні підрозділи з врахуванням таких факторів, як рівень безпеки установи виконання покарань, територіальне розташування, кліматичні умови тощо.

Отже, інноваційна діяльність – це комплекс наукових, методичних і організаційних заходів, які спрямовані на створення і впровадження інновацій. Метою інноваційної діяльності є вдосконалення управлінської і оперативно-службової діяльності кримінально-виконавчої системи, підвищення ефективності функціонування виробничого комплексу на основі розробки чи раціоналізації техніки, технології, організаційних форм і методів роботи [7].

Завданнями інноваційної діяльності в кримінально-виконавчій системі є:

1. Розвиток кримінально-виконавчої системи на основі інноваційних змін.
2. Вдосконалення всіх напрямків діяльності кримінально-виконавчої системи на основі виявлення і впровадження передових форм і методів роботи в структурні підрозділи.
3. Пошук форм і методів роботи за допомогою яких можна досягти більшого ефекту.
4. Вдосконалення діяльності персоналу за рахунок раціональної організації їх праці, використання новітньої техніки і технології.

Інноваційна діяльність цікавить дослідників не тільки ступенем реалізації поставленого завдання. Оцінка її виступає як важіль, що стимулює персонал кримінально-виконавчої системи до

організаційних і технічних змін, бо в процесі інноваційної діяльності результати, отримані на конкретних ділянках роботи, дозволяють визначити ступінь його готовності до впровадження нововведень. Оцінка, як етап інноваційного процесу дозволяє сформулювати стратегічні завдання, та прийняти оптимальні управлінські рішення, що стосуються діяльності, як установи виконання покарань, так і сфери організації виробничої діяльності державних підприємств при виправних закладах.

На інноваційну діяльність національної економіки, і виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи зокрема, впливає розмір інноваційного потенціалу. Фактори інноваційного потенціалу є рушійними в умовах кризи і забезпечують розвиток інноваційної діяльності.

В. Верба та І. Новікова під інноваційним потенціалом підприємства розуміють сукупність інноваційних ресурсів, які перебувають у взаємозв'язку, та умовозабезпечуючих чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання ресурсів з метою досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому [6]. В результаті вчені поєднали ресурсну, факторну, умовозабезпечуючу складові в єдину теорію, яка описує процес досягнення стратегічної мети діяльності підприємства, що використовує кадрові, науково-технічні, виробничо-технологічні та фінансово-економічні ресурси.

А. Гриньов визначає інноваційний потенціал як сукупність усіх матеріальних і нематеріальних активів підприємства, що використовуються в процесі інноваційної діяльності, і забезпечує досягнення конкурентних переваг з використанням інновацій [7].

С. Ілляшенко під інноваційним потенціалом розуміє критичну масу ресурсів (інтелектуальних, науково-дослідних, інформаційних тощо), необхідних для розвитку, на основі постійного пошуку і використання нових сфер і способів реалізації ринкових можливостей, яка пов'язана з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту [8]. Автор виділяє такі складові інноваційного потенціалу як ринковий, інтелектуальний, кадровий, технологічний, інформаційний та науково-дослідний.

Є. Лапін розглядає інноваційний потенціал як спроможність створювати нововведення власними силами або купувати їх, та впроваджувати інновації в практику господарської діяльності [9].

Узагальнюючи визначення інноваційного потенціалу вченими, можна трактувати інноваційний потенціал державних підприємств установ виконання покарань, як сукупність ресурсів та можливостей їх використання для реалізації інновацій, що дозволяє досягти стратегічних цілей діяльності кримінально-виконавчої системи.

Фактором розвитку інноваційного потенціалу підприємства є умови, рушійні сили, завдяки яким формується і розвивається інноваційний потенціал

на підприємстві. Реформа у виробничому комплексі кримінально-виконавчої системи повинна забезпечити встановлення балансу між економічними і соціальними цілями, інтересами держави, закріпленими нормативно-правовими актами, щодо виробництва нею суспільних і соціально значущих благ в достатній кількості і якості, та кримінально-виконавчою системою, яка забезпечує їх виробництво.

Усі фактори розвитку інноваційного потенціалу поділяються за ознакою середовища впливу на дві групи: чинники, які діють в межах підприємства (внутрішні зміни), які в теорії менеджменту називають чинниками внутрішнього середовища, та чинники, які діють поза підприємством (зовнішні змінні), які називають чинниками зовнішнього середовища.

А оскільки інноваційна діяльність носить системний характер, то перетворення стосуються всіх напрямків діяльності виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи:

- технологічного – реструктуризація виробничо-господарської діяльності з застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- галузевого – реструктуризація спеціалізації виробництва і кооперативних зв'язків;
- регіонального – інтеграція державних підприємств виробничого комплексу в регіональні соціо-економічні системи;
- організаційного – реструктуризація процесів організації виробництва і застосування реінжинірингу;
- управлінського – зміна системи управління виробничо-господарською діяльністю і перехід від наповнення спеціального фонду (за умови недостатності бюджетного фінансування кримінально-виконавчої системи) до модернізації власної матеріально-технічної бази та створення сучасного виробництва;
- соціального – розв'язання соціальних питань щодо забезпечення залучення засуджених до суспільно-корисної праці в сфері матеріального виробництва, їх професійно-технічного навчання і набуття ними професійних навичок тощо.

До внутрішніх чинників розвитку інноваційного потенціалу підприємств кримінально-виконавчої системи можна відвести всі внутрішні змінні, які мотивують персонал до створення інновацій [7]. Вони залежать від специфіки підприємства (рівня безпеки установи виконання покарань), працівників (засуджених, яким судом встановлено термін позбавлення волі), індивідуальних умов праці (відсутності професії, вмінь та навичок, не бажання працювати), а також від стратегії та структури підприємства (метою діяльності названих підприємств є залучення засуджених до суспільно-корисної праці і професійно-технічне навчання).

1. До матеріальних факторів розвитку інноваційного потенціалу підприємства віднесено умови праці та її оплату персоналу і засуджених,

які виступають в якості робочої сили. До показників оцінювання фізичних умов праці можна віднести: стан техніки та технології на підприємстві та дотримання охорони праці, правил техніки безпеки та виробничої санітарії.

В європейських країнах оцінювання названого чинника забезпечується показником розміру внутрішніх витрат підприємства на дослідження та розробки, та їх частки у загальному розмірі інвестицій підприємства. Показниками оцінювання матеріальної вартості результатів праці персоналу є розмір матеріальної і нематеріальної винагороди за працю.

2. До факторів пов'язаних з стратегією та структурою підприємства, відносяться організації та стратегії. Використання системного підходу в ході розробки стратегії реформування виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи передбачає оцінку ресурсного потенціалу державних підприємств, які входять до його складу, як суб'єктів підприємницької діяльності, їх адаптації до ринкових умов, стабільність виробництва та зростання показників економічного розвитку та збільшення кількості засуджених, які залучаються до суспільно-корисної праці в сфері матеріального виробництва.

Виділення зовнішніх чинників дає змогу оцінити їх вплив на інноваційну політику кримінально-виконавчої системи України. Виробництво і надання суспільних благ повинно проходити під контролем держави, бо ринковий механізм в цьому випадку не діє. Для виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи державна участь реалізується у формі створення державних підприємств (на правах володіння, управління та користування державним майном), організації в них виробничо-господарської діяльності, що дозволяє залучати засуджених до суспільно корисної праці в сфері матеріального виробництва і компенсувати затрати на їх утримання в виправних закладах та набувати професійні та трудові навички.

1. Вплив групи суспільних чинників Ю. Осіпов характеризує середовище функціонування організації вказував, що «залежність механізму від середовища дуже велика. Помилково думати, що можна змінити господарські механізми, не торкнувшись суспільства: власності, свідомості, культури» [10]. До таких факторів можна віднести погіршення економічного стану країни та недостатнє фінансування кримінально-виконавчої системи, деградація соціальної сфери, погіршення криміногенної ситуації, «перенаселеність» установ виконання покарань тощо

2. Вплив ринкового середовища. Для названих підприємств, резерви закладені в сутності державного підприємництва або приватно-державного партнерства. Це дозволяє підвищити ефективність використання ресурсного потенціалу за рахунок розвитку державного підприємництва в кримінально-виконавчій системі. Для установ виконання покарань і державних підприємств, які функціонують при них важливим чинником є

взаємодія з ринковою інфраструктурою. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця з органами державної влади (обласними та районними державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування), навчальними закладами, а також релігійними організаціями; інтеграція кримінально-виконавчої системи з автоматизованими системами судових і правоохоронних органів.

Інноваційний потенціал є динамічним і індивідуальним для кожного конкретного підприємства, тому існують різні підходи до його оцінки. Так, А. Верба та І. Новікова пропонують використовувати проблемно-орієнтований підхід, який дозволяє вибрати критерії, показники та процедуру оцінки інноваційного потенціалу у відповідності до кінцевого або проміжного результату інноваційного розвитку підприємства. Показники оцінки групуються, відповідно до складової інноваційного потенціалу – ресурсної чи процедурної. Кожен показник чи їх група має коефіцієнт вагомості. Частка визначення параметрів розраховується за допомогою методу експертних оцінок (шляхом попарного порівняння показників) [6].

А. Гриньов пропонує здійснювати оцінку інноваційного потенціалу з врахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ і стратегічних можливостей підприємства [7].

Внутрішнє середовище державного підприємства кримінально-виконавчої системи може бути побудовано з функціональних блоків, які взаємодіючи утворюють виробничо-господарську систему:

- продуктивний – виробництво підприємствами продукції (товарів, послуг), яка може бути реалізована на державному, регіональному ринку чи використана для внутрісистемних потреб;
- функціональний блок – здійснення професійної підготовки, професійного навчання та використання трудових навичок засуджених в процесі праці;
- ресурсний блок – забезпечення процесу виробництва матеріально-технічними, трудовими, інформаційними, фінансовими та іншими ресурсами;
- організаційний блок – організаційна структура установи виконання покарань і державного підприємства (підсобного господарства, виробничої майстерні), технологія виготовлення товарів, продукції за всіма функціями і процесами, організаційна культура;
- блок управління – загальне керівництво установою виконання покарань, державним підприємством та стиль управління.

Рис. 1. Моніторинг та оцінка інноваційного потенціалу кримінально-виконавчої системи

Моніторинг та оцінку інноваційного потенціалу виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи (рис. 1) можна здійснити користуючись такими прийомами:

1. порівняння – зіставлення одного показника з іншим з метою визначення спільних рис або розбіжностей між ними. Порівнюються

дані з нормативними показниками, даними попередніх періодів, середньогалузевими та прогнозними показниками;

2. статистичний – дозволяє встановити закономірності і тенденції, що виявляються у досліджуваному явищі. За допомогою рядів динаміки визначають зростання, зменшення,

стабільність; середній рівень показника та середню інтенсивність змін;

3. елімінавання – виключення впливу всіх, окрім одного, фактора на величину результативного показника, проводиться за допомогою ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць, індексів.

4. метод експертних оцінок – дозволяє прогнозувати майбутні результати та оцінювати їх на підставі думок експертів, спеціалістів, професіоналів, що мають великий практичний досвід у галузі поставленої проблеми.

Р. Фатхутдінов пропонує проводити оцінку інноваційного потенціалу за схемою: ресурс (Р) – функція (Ф) – проект (П), де під проектом розуміється випуск та реалізація нової продукції або напрям діяльності [11].

На сучасному етапі реалізацію завдань, поставлених перед кримінально-виконавчою системою, можна досягти за рахунок технологічної і організаційної структурної перебудови, з використанням реінжинірингу. В умовах зміни ринкового середовища застосування реінжинірингу дозволяє реорганізувати виробничу діяльність за рахунок виявлення та виключення застарілих, не ефективних технологічних і організаційних моментів в роботі, і застосувати нові, більш продуктивні. Застосування реінжинірингу дасть позитивні результати, коли підприємство проводить, політику спрямовану на розвиток і модернізацію виробництва.

У зв'язку з цим, реінжиніринг спрямований на вирішення завдань, що стосуються, по-перше, забезпечення засуджених суспільно-корисною працею в сфері матеріального виробництва, по-друге, оптимального розподілу функцій по структурним підрозділам і виконавцям, що дозволяє ритмічно і рівномірно організувати процес. Застосування реінжинірингу в виробничому комплексі кримінально-виконавчої системи забезпечує досягнення наступних цілей:

- формування ефективної системи управління виробничо-господарської діяльності на підприємствах виробничого комплексу;
- розмежування відповідальності та повноважень між керівниками установи виконання покарань та державного підприємства, що функціонує при установі виконання покарань в межах технологічних процесів;
- формування показників ефективності виробничо-господарської діяльності та методики їх оцінки і аналізу;
- створення механізму вдосконалення виробничо-господарської діяльності і забезпечення конкурентоспроможності продукції виготовленої засудженими;
- пошук резервів підвищення економічної ефективності виробничо-господарської діяльності.

Для кожної функції, що входить в бізнес-процес є визначене місце у загальній послідовності робіт, виконавець, умови ініціації, час і вартість виконання [12]. Будь-який бізнес-процес можна

подати як впорядковану сукупність елементів (робочих об'єктів, ресурсів, організаційних одиниць), функцій (дій) і подій.

Робочий об'єкт – це елемент, з яким відбувається певна діяльність. Він може бути матеріальним (сировина і матеріали, напівфабрикати, готові вироби), з яких засуджені виготовляють товари чи надають послуги, фінансовим (рух грошових коштів на рахунках державного підприємства чи установи виконання покарань (кошти державного бюджету)) тощо. Робочі об'єкти – динамічні елементи, які періодично з'являються в виробничому процесі (закуповуються, виробляються, формуються) і набуваючи в процесі праці, іншої форми виходять із нього (продаються, передаються на зберігання).

Ресурси – елементи з допомогою яких здійснюється виробництво продукції (обладнання, запаси на складі, гроші на розрахунковому рахунку, нормативно – довідкова інформація (номенклатури – цінники, класифікатори) тощо [15]. В залежності від процесу праці змінюють свій стан, але, на відміну від робочих об'єктів, використовуються в системі протягом декількох виробничих циклів, або одразу виходять з системи, це надає їм ознаки статичності. Робочі об'єкти і ресурси, в залежності від використання їх в бізнес процесі можуть мінятися місцями.

Організаційними одиницями в кримінально-виконавчій системі виступають державні підприємства, виробничі майстерні, підсобні господарства) – це організаційно-правові форми суб'єктів господарювання, які функціонують при установах виконання покарань, і створені з метою залучення осіб, позбавлених волі до суспільно-корисної праці. В процесі праці засудженими використовуються різні види ресурсів для виконання бізнес-процесів і досягнення цілей діяльності – ресоціалізація засуджених. Оскільки підприємства виробничого комплексу мають різногалузеву спеціалізацію, то один підрозділ може залучатись до кількох бізнес-процесів, і навпаки в одному процесі беруть участь різні організаційні одиниці.

Функція перетворює вхідні ресурси у вихідні, перетворюючи їх чи модифікуючи. Функція бізнес – процесу створює будь-які ресурси (матеріальні, грошові, інформаційні). Вона представлена однією дією чи їх сукупністю, які організовані у певну послідовність.

Визначення класів робочих об'єктів, ресурсів, організаційних одиниць становить основу ER – діаграм. Ієрархії функцій бізнес-процесу визначають ієрархію програмних процедур. Діаграми даних виступають в якості інтерфейсів програмних процедур з базами даних, вхідною та вихідною інформацією, а діаграми подій описують процеси управління між процедурами [13].

Висновки

Інноваційна діяльність підприємств кримінально-виконавчої системи – це комплекс наукових, методичних і організаційних заходів, які спрямовані на створення і впровадження інновацій,

метою якої є вдосконалення управлінської і оперативно-службової діяльності, підвищення економічної ефективності виробничо-господарської діяльності на основі розробки чи раціоналізації техніки, технології, організаційних форм і методів роботи.

До внутрішніх факторів розвитку інноваційної діяльності можна додати вдосконалення внутрішнього контролю, створення і використання комплексної системи безперервного моніторингу і оцінки діяльності органів і установ, державних підприємств кримінально-виконавчої системи; регулярне проведення моніторингу складу засуджених і персоналу з метою отримання об'єктивних даних для прийняття управлінських рішень щодо реформування органів та установ пенітенціарного відомства.

До зовнішніх факторів розвитку інноваційної діяльності можна також віднести інтеграцію автоматизованих систем кримінально-виконавчої системи з аналогічними системами судових та правоохоронних органів; вдосконалення інфраструктури інформаційно-телекомунікаційного і інших видів забезпечення і розвитку системи передачі інформації і обробки даних, системи інформаційної безпеки і захисту інформації.

Оцінку інноваційного потенціалу виробничого комплексу кримінально-виконавчої системи можна здійснити користуючись прийомами: порівняння, статистичний, елімінування та методу експертних оцінок. Оцінка інноваційного потенціалу проводиться з урахуванням стратегічних позицій підприємства на ринку та мети діяльності.

Список літератури:

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Твисс Б. Управление техническими нововведениями / Б. Твисс. – М.: Экономика, 1989. – 271с.
3. Никсон Ф. Роль руководства предприятия в обеспечении качества и надежности /Ф.Никсон. – М.: Издат. Стандартов, 1999. – 317 с.
4. Санто Б. инновация как средство экономического развития: Пер. с венгер. / Б.Санто. – М.: Прогресс, 1990. – 400 с.
5. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М.: Эксмо, 2007. – 864с.
6. Верба В.А., Новікова І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства / В.А.Верба, І.В.Новікова // Проблеми науки, 2003. – № 4. – С. 22-26.
7. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А.В. Гриньов. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 308 с.
8. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посібник для студ. Вузів/ С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278с.
9. Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия: монография / Е.В.Лапин. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 360с.
10. Осипов Ю.М. Экономический механизм //Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ имени Ломоносова. – 2006. – № 4 (46). Режим доступа: <http://forum.barrel.ru/>.
11. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. – Санкт – Петербург.: СПб: Питер, 2006. – 448 с.
12. Микитюк П.П. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств: монографія /П.П.Микитюк. – Тернопіль:Тернограф, 2009. – 304 с.
13. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: навч. посіб. /П.П.Микитюк, Б.Г.Сенів. – К.: Центр. навч. літ., 2009. – 320 с.

Надано до редакції 09.01.2015

Захарченко Віталій Іванович / Vitaliy I. Zakharchenko
vizach@mail.ru

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Інноваційна діяльність підприємств кримінально-виконавчої системи України як основи вдосконалення їх ресурсного потенціалу [Електронний ресурс] / В. І. Захарченко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 3 (19). – С. 231-237. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n3.html>